

Všetička, František

Píseň zůstane ve mně navždy

Opera Slavica. 2019, vol. 29, iss. 3, pp. 43-44

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/OS2019-3-5>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/141977>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Píseň zůstane ve mně navždy

František Všetíčka

(Olomouc, Česká republika)

Po druhé světové válce nastoupila v polské literatuře výrazná generace, jejíž součástí byl i Longin Jan Okoń (ročník 1927). Debutoval roku 1949 básnickou sbírkou *Slzy srdce* (*Łzy serca*). Za jistých okolností přišel předčasně, poněvadž na jeho druhotinu museli čtenáři čekat dalších deset let (stal se jí svazek *Večerní melodie – Nuty wieczorne*). Od svých generačních druhů se začal Okoń odlišovat mimo jiné tím, že postupně rozšiřoval svůj druhový a žánrový rejstřík. K poezii přistoupila próza a literární historie. Zájmové nůžky se značně rozevřely.

Jedno z dominantních témat Okoňovy poezie naznačují názvy jeho sbírek: *Večerní melodie*, *Barvy dnů* (*Barwy dni*), *Stíny času* (*Cienie czasu*), *Chytání úsvitu* (*Łowienie świtu*) a *Hloubil jsem noc* (*Drażylem noc*). Je to téma času, které zdaleka netkví pouze v titulech jeho sbírek, ale přímo v jeho verších. Čas není podle Okoně lidské bytosti nijak nakloněn. V básni *Stíny* (*Cienie, ze sbírky Oblaka země – Mroki ziemi*) *čas klade věčné stíny pomíjivosti – czas kładzie wieczne cienie przemijania*. Tato myšlenka je rozvedena v básni *Ticho a čas* (*Cisza i czas*), jež jej charakterizuje těmito slovy:

*Čas je věčný
mlčící potměšilý
podvádí jak váha
špatně vyvážená
a nepozorovaně
zdírá naše tkáně...*

*Czes jest wieczny
milczący podstępny
oszukuje jak waga
źle starowana
i niepostrzeżenie
struga nasze tkanki...*

Okoń není ovšem pesimista, ve sbírce příznačně nazvané *Kámen a naděje* (*Kamień i nadzieja*) má básně *Zítřek* (*Jutro*), kterou uzavírá trojverším:

*deštěm vykoupáný úsvit
odhaluje
nebetyčný zítřek*

*deszczem skąpany świt
odslania
wysokopienne jutro*

Okońův čas má tedy dvojí tvář, a do značné míry, i když v jiné rovině, to platí i o jeho tvorbě, jež vedle básnické podoby má též podobu prozaickou. Okoń se dokonce stal daleko známější jako prozaik, a to především svou trilogií o Indiánech. Tvoří ji romány Tecumseh, Generál rudochů (Czerwonoskóry generál) a Stopami Tecumseha (Śladami Tecumseha), které vyšly ve čtyřech vydáních. K těmto prózám třeba připojit také Okońovu práci v organizacích na obranu indiánského společenství. Stanisław Koszewski shrnul všechnu tuto jeho činnost do lapidárního tetrastichu:

*Místo vyprávění o dvorech, pánech
psal díla o ubohých Indiánech.
Mnozí se pyšnili jejich pogromy,
Longin je však bral do ochrany.*

*Miast opowiadać o dworach, panach
pisał tomy o biednych Indianach.
Wielu szczyciło się ich pogromem,
Longin świadomie brał ich w obronę.*

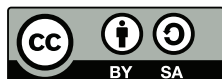
Longin Jan Okoń je konečně také literární historik. Po řadě drobnějších portrétů o autorech chełmské oblasti shrnul své poznatky do panoramatického přehledu s názvem Historie literatury chełmského kraje (Historia literatury ziemi chełmskiej). V této publikaci zachytil vývoj krajového písemnictví od středověku po současnost. Okońův stostránkový počín je obsáhlou rozpravou, kterou v druhé půli doplňují a zvyrazňují další autoři řadou dílčích příspěvků. I v tomto směru je autor Oblaků země iniciátorem.

Ve zmíněné sbírce se nachází téměř programová báseň s názvem Lyrika (Liryka), v níž Okoń na sebe mnohé prozrazuje. Závazný v ní zůstává její vyznávací explicit: *píseň zůstane ve mně navždy – pieśń zostanie ze mną na zawsze*.

About the author

František Všeticka

Olomouc, Česká republika
fvseticka@seznam.cz

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.